

DOMOVINA

MÉSZECSENE NOVINE ZA SZLOVENSZKI NÁROD

II. LÉTO

BUDAPEST, 1921 ÁPRILA 15-TOGA

5. NUMERA.

Vógri.

Csüdevréden národ, csüdevrédni lüdjé! Szvét na veliko odprétimi ocsámi zácsa glédáti na nyi. Escse ji ne razni, ali zse sze zácsa zmislávati od oni lázsov, steri szo po céloom szvéti raztorjeni od nyi. Eti i tam szvekloszt posztáne i nisterni prédneyi politikus batrvúnoszt dóbi i vö szmè povédáti, kak on miszli od Vógrov.

Nitti prvési (i vémda priszesztni) prédneyi miniszter Taljanszkoga országa vöpvové, ka szo Vógri dugo lét bránili krscsansztvo i záhodno kulturo, i ka szo oni v toj velkoj bojni nájplemenitési i nájbatrvúnési protivnicke bili. Tak právi nadale, ka je Vogrszki národ kak tipicsen junácski národ (típikus hósi nemzet) prestímáni bio dokécs je besznócsa odúrjáványi i nevocsécsenósti nè pokyarila miszel kulturni národov. Vogrszki ország je hós bio, steri sze za postenyá volo vojjuvo i za postenyá volo je szpadno, záto zdaj vnozsino hiénov má proti szebi, ki nemogócsse zseléjo od nyega. V angulskom parlamenti Lord Newton i Lord Sydenham z gorécsimi recsámi hválijó sztálnoszt i trdnoszt Vógrov, z sterov v mórji lázsov obsztójjó.

Vógri szo od zacsétka mó po szvoji poszebni potáj hodili. Té poté szo vszigdár ednáke bilé, nigdár szo sze nè na klúcsko vujgnile. Gda szo pred jezero lét Germáni i Franki drúge mále národe z vrazjosov szilov pregányali, je Szvéti Stevan, prvi vogrszki král drúge národe, Némcé, Szláve v szvoj ország zvo i tak je pravo: tém krépsi de ország, kém vecs národov má v szebi. Vógri szo jezero lét po toj póti hodili, steró je nyim Szvéti Stevan pokázo. Vnozsina drúgi národov sze po létaj eti vktüpszpravila. V Vogrszkom országi je vszáki lehko po szvojem zsvivo, niscse je v szvojem napréidényi nikso zádev nè najso szamo záto, ár je on nè Vogrin bio. Li etak sze moglo zgoditi; ka med nájvéksimi lüdimi Vogrszkoga országa, vnozsina táksi jeszte, ki szo nè Szrjeni Vógri. Za Hunyadi Jánoša sze tak Rumánje kak Szrbi vlecséjo. Dvá Zrinyi Miklósa szta rodjeniva Szlovenca ali pa Hrváta bilá, ali záto szta sze vszigdár za Vogrina szpoznala. Te drúgi Zrinyi Miklós je edno veliko héresno versusko pripovedáványe napiszo v vogrszkom jeziki. Od Petófi Sándora vszáki dobro zná, ka je on nájbole gorécsse vogrszko szrcé méo i dönok je on rodjeni Tót bio. Rávno tak je Kossuth Lajosá familia tótszka bila. Herceg Ferenc sze je od némski roditelov narodo. I tak nadale: vnozsina velki i héresni Vogrinov jeszte, ki szo sze nè z vogrszkoga krila naródlí. Tó je nájvéksia hvála i díka Vogrszkoga országa. Národno odúrjáványe je tú nezpoznano biló.

Sors je tak prineszo z szebom ka szo Vógri dosztrakrt mogli brániti civilizáció, vadlütványe i szloboscsino. Oni szo obránili záhodno krscsanszko kulturo od neszmer-

noga vdéra Tatárov. Oni szo mogli z szvojem hrbtom zádev vrzsti na Europo sze vövlévájócssoj mohamedánszkoj mócsi. Grozni vdárci, steri szo Vogrine nesztanoma dohájali, nájmre vise 150 lét trpécsse tórszke bojne szo doszta fundale, ali záto szo trdnoszt národa nè pomén-sale nego povéksale. Szkoron 400 lét szo Vógri nesztanoma mogli brániti szvojo szloboscsino proti Habsburgszkoj familiji.

Tak sze je eti v szrcé lüsztava csüdevrédno mislénye notrivcépilo. Mislénye, steromi nega pára na szvéti. Vúpaznoszt vu vekivecsni isztinaj i gorialdúványe dúsé téla za nyi volo. Cslovek ne zsvíve szamo za szébe nego za plemeniti cíl cslovecsansztva. Tak szo eti trdi lüdjé posztanoli, ki brezi récsi szvojo mosko dúznoszt szpunývájavo, ki verni osztánejo, gda nevernoszt nájhújsse beszni, ki sze k pravici i isztini drzsjó, gda je cél szvét v morje lázsov vtónyeni, ki szo trdi, sztálni i negenyeni, gda sze okóli nyi vsze giba.

Tak je vogrszki národ tipicsen hós národ gráto. Tak je on za postenyá volo v-bojno só, bár je niksi bojnszki cílov nè méo. Tak je on za postenyá volo i z moske dúznoszti nájbatrvúnési ali túdi nájplemenitési protivnik gráto i tak je on v-bojni nájvéksio áldov mogo prineszti, ár gde je nájvéksia bila pogúbelnoszt, tá szo Vógri bili posztávleni. Céli szvét sze csütívdo na nyúvím déloom. Ali vojúványe je nemogócsse biló. Vogrszki ország je mogo szpadnoti. V postenyé je szpadno.

Jeli je tó vnógo gorialdúványe zopsztanzsko biló? Nikak nè. Záhodni kulturszki národje z porazmétim prestímányem zácsajo na nyi glédáti. Okóli nyi prebívájócsse protivnicke pa sztráj obide, gda sze v tom málom csonklavom Vogrszkom országi edna vécsica gene. Té sztálni, po ednákoj póti hodécsi, jálne i klúcske poté nè-poznajócsi, k vekivecsni isztinaj sze drzscési, lázse odú-récsi, trdi i verni Vógri sze escse tú v szrédnóji Europi. Velki kamen za one, ki z jálnosztjov, z lázsami, z domovine-odáványem, z noriov, z lüsztvazapeláványem országe scséjo goriposzttávlati i velka tróst za one, ki v pravici, i v vekivecsni isztinaj vörjejo.

Gda je szvét v mórje lázsov vtónyeni, z noriov napunyeni, z jálnosztjov obleczeni, gda zapelávcí scséjo lüsztvo poblázseniti, voditi i vöpreménti, gda krivicnoszt, vrazjsa szila, pritszskáványe i nepravica láda: velka tróst, i velki dúzni pokoj, ka jeszto lüdjé, ki lázse ne kovajó, lázsam ne vörjejo, norio ne razszúrývájavo, velke recsi ne glázsijó, lüsztvo ne zapelávájavo, jálnoszt i klúcske poté ne poznajó, szvét necséjso vöpreménti i na szvoj kèp sztvorit, krivicnoszt i pritszskáványe odúrjio, pravico lübjó, po ednáki potáj hodijó, k vekivecsni isztinaj sze drzsjó, mosko dúznoszt szrcsino i batrvúno szpunývájavo, trdi, verni i sztálni osztánejo.

Nábüd.

Z-vogrscakoga je dojobrno: Kardos János.

Domovini nevkleknyeno,
Boj oh! vogrin podán;
V-nyé más zibel i ednök grob,
Gde bos varvan vuszpán.

Nemogócsé, telko krvi
Zaman pretocsiti,
Telko verimú srdcom v-brigi
Za dom sze placiti.

Zvön nyé nega vécs za lébe
Mesza na tom svéti;
V-tránom, milom sorsi ti je:
Tú zsvieti mréli.

Nemogócsé, kaj bi pamet,
Mócs i svéta vola
Dusse pod preklésztva jármom
Zaman tá véhnola.

Za to zemló je telkokrát
Krv ocsákov tekla;
K-toj jezero telko svéti
Zálogov prilékla.

Prídi more i prídi má
Bégoj cajl, za sterim telko
Jezero prsz zdáhúva
Pod jármom szlúzsbenim.

Tú szo zdignoli mecs za dom
Táborje Árpáda;
I járem robsztva je sztrla
Tú rama Hmnyada.

Ali pride, csi prídi má
Te velke dobi szmrti,
Gde de v-krvi sztao pokopan
Eden orszáq szpotri.

Szlobodscsina! tú szo sztalé
Tve krve zasztae,
I zsrle plemeniti rod
Dígi bojn náprave.

I grob, v-kom sze národ vtono
Porodje obszédo,
I vu ócsi jezév szkuze
Plaesa sztalé bodo.

I med telkimi vízhérni,
Po telkomi grózsanyi,
Obózsani i nesztári,
Zsivé národ zdányi.

Boj tak veren domovini
Oh vogrin do szmrti,
Tá te zsvié i zagrni
Gda v-práj szpádnés sztrti.

I národov dom, velki svét!
K-tebi kricsi on zdaj:
„Za jezero lét mantré mi
Zsitek, ali szmrt daj!“

Zvön nyé nindri nemas sztána
Na tom velkom svéti,
V-dobrom, húdóm sorsi ti je:
Tú zsvieti vmréti.

Frlíke.

Vrane pa páva.

Vrane szo prevécs csemerné bílé na edno pávo.
„Ka sze tá na teliko gádzava z szvojm lépim pérjem“,
szo pravle. „Zgrábimo go, poszktúbémo go i nyéno lépo
pérje na szébe szkladémo. Té mo mi túdi tak lépe,
líki je ona.“

Kak szo pravle, tak szo vcsínile. Gda je páva betézsna
i szlaba bíla, na nyó szo sze szünole, nyéni lépi rép
szo vópszokúble i lépe perine szo na szébe szklale.

Tak szo stímale, zdaj szo one lépe.

„Juhé! Mí szmo né vrane, mí szmo plemeniti lépi
fticsi. Némó vécš med té grde, rúzsne vrane sle. Gori-
poiscsemó nas plemeniti rod!“

Kak szo pravle, tak szo vcsínile. Szvoj rod szo
povrgle i k fáinškim, kulturnim fticšom szo sze pridruž-
zšile. Mujszkalé szo sze, majzlake szo sze i glavó szo tak
segavo probale nosziti, kak páva. Plemeniti kulturni
fticsi szo je eden cajl glédáli, ali gda szo szpoznali,
ka szo tó tóvajszke pritiszkávájócsé grde sztvaré, kraj
szo sze obrnoli, hrbet szo nyim pokázali.

Vrane szo indri iszkale szrešo. Hodile szo eszi pa tá,
ali zopsztom. Vszáki posteni ftics sze je odlócsó od nyi.

Tak szo one brezi tivárisov osztánole, niscse je ná-
sto zsnými vkúp bidti i lépo pérje je nyim vózlétalo.

Edna sztára vrana tó vidíva nyim etak krcsi:

„Kvár, kvár, kvár. Velki kvár, túhinszko pérje na
szébe szklászti i z tém sze gádzati. Csi szí vrana, osztani
vrana, nescsi bidti páva. Kaksté lépo pérje szkladés na
szébe, tí bos dónok vrana, pávi pa nyéni lépi rép nazáj-
zraszté. Kvár, kvár, kvár. Velki kvár.“

Eden kak te drúgi.

Eden vrábel je edno vcsélo zgrabo.

„Oh nyáj mí moj zsitek“, molí sze ona.

„Né“, právi vrábel, „pozsrém te, ár szam jasz zmo-
zsen, tí szí pa szlaba.“

Rávno v tom megnyéni eden jázbec vdári doj z zráka
na vrábli i cséé ga pozsréti.

„Oh dáj mí nazáj mojo szloboscšino“, sze molí vrábel.

„Né“, právi jázbec, „pozsrém te, ár szam jasz zsmo-
zsen, tí szí pa szlab.“

Komaj tó právi, púksa dúnkne, i jázbec dojsztréljeni
na tlé zlesi.

„Zakaj szí me sztrélo, tí zsvívan?“ píta jázbec.

„Záto, ár szam jasz zmozsen, tí szí pa szlab“, od-
govori jáger.

Zsivázen pri sztoli.

Mí déca szmo vednom püngrádi blájzsno zsviéli.
Zménélyi szmo sze, spílali szmo sze i mélt szmo vsze,
ka nam je trbélo.

Ednök pri sztoli szedimo, gyúzsino mámo, pijémo i
jémo, gda níksi inaski pojbe pridejo k ográdi, lúcsajo
nász i spotárijó sze z nász. Vszí gorizskócsimo i na
pojbe sze vrzsemó. Velko bitje posztáne. Túhinszke
pojbe bi zbilí ali medtém sze mí szami szvádimó i mocno
plúszka eden toga drúgoga.

Nazáj sze zglédnem na nas szto.

Oh sztvoritel! Ka morem vidítli! Csúdevrénde ne-
poznane sztvaré szedijo pri nasem sztoli i veszélo jéjo
i pijéjo.

V cifraszti gvant szo oblecséne. Doszta kricsijo, velke
recsí glászijo, prevécs dobre vóle szo i norijo sepecsajo.
Ali rúzsne návade májo : szvoj gnoj v salice pa v tanyére
púscšavajo, z steri jéjo.

„Pojbje, pojbe“, kricsím, „ne bítje sze, nego pojte
eszi i zezsénno kraj tó rúzsno zsvívažen od nasega sztola.“

Betezsen orozslán i sztvaré.

Orozslán je v velkom bitji bio, doszta velki ran je
dóbo i betezsno lezši vszvojoj lúknyí. Gda sztvaré na
pamet zémejo, ka je on szlab i brezi mócsi, tápridejo
k nyegovomi lezšali, bantúvajo ga is spotárijó sze zsnýega.

Leszica me ózdalecs etak kricsi: „No tí héresen vítéz,
eszi poj, csi szmés“, eden kamen zéme i na nyéga ga lúcsi.

Híéna kóli nyéga dréše, zobé me kázse, práj lúcsa
na nyéga etak erkócs: „Niscse sze te ne bojí, tí gra
mrlina.“

Vík gorizdigne zádnýo nógó, vodó púszti na nyéga
i etak me právi: „tó je tvój nájem za tvojo vítéztvo“.

Naprészkočsi szomár túdi i brszne ga z zádnýov
kopitov etak kricsécs: „Norc szí bio vszígdar, níkséga
postúvanya né vréden“.

Medtém edna mála mújica nevédócs tápride, na rép
orozslána széde i szmekne ga. Orozslán z répom csukne.

Gda sztvaré vidijo, ka sze orozslán geno, „uccu,
odszkócsi csi mores“, kelko jí jezste na telko krájov
razletíjo.

Plemeniti kony, kí je do etoga mó, orozslána milú-
vájócs glédo, ka sze tú godí, vidívš té pobég etak ercše:
„Orozslán je orozslán, csi je glé betezsen“.

Veséle i szrnyóvje.

Eden roj je dugo dugo lét blájšjeno zsvio vszvojem kosári. Veséle szo jáko szkrblívne bílé, od gojnde do vécsara szo délate. Esce je zorja né prav pócisla, one szo zse povrgle szvoj nocni posinek, na peróti szo sze zéle i tá szo odletéle po krajini, po goráj, po doláť, po nyivaj, po trávníkaj. Velke dalecsine szo goripoiskzale i vsze cvéťje szo, iszkavse méd, szkrblívno obhodile. Ka medá szo najsle, domó szo ga prineszle, na póti szo nika tá né zapravile. Hej, né je bíló na szvétí vecs tak vrli vesél!

Né dalecs od nyi na ednoj písztínszkoj pecsini szo szrnyóvje méli gnéždo. Oni szo né délati tak szkrblívno, kak vesélice, szentá szo létali i iszkali szo szreco. Dober méd nasi szkrblívni vesél je nyim ózdalecs dišjio. Radi bi ga cécali. Hej! dosztrakrát szo szí zmislávali, kak fájho gosztúvanye bi bíló tó za nyi!

Dosztrakrát szo sze približávali k kosári, iszkali szo poznanye z nasimi vesélami. Ali one szo dobro znale, ka oni scséjé, nõ szo stéle v gucus sztópiti zsnymi i gda szo oni poszojzéli notri stéli idti, z zsálcami szo je odegnale.

Szrnyóvje szo zadomeszcsávanye kúhali v nyúvi božni gláváj. V édnjoj kmicnoj nócsi szo sze vktúp póbrali i na kosár szo vdarili. Velko bíťje je posztanolo. Nase vesélice szo sze sztrasno varile i obládale szo szrnyóvje. Hej! doszta cšrváti szrnyóv je osztanolo tam na tlé pred kosárom!

Szrnyóvje szo sze z szramotov mogli nazáj povrnoti, domó szo odletéli i szrnyóvje z drúgi gnéžd szo na pomócs zvlá, z velkim seregom szo slí proti kosári.

Hej! britki zsaloszen dén je bio tó za vesélice. Ka szo mogle? Podati szo sze mogle. Szrnyóvje szo sze notri obszéli v kosári. I od toga dnéva mó parvno cécajo od nasi vesélic vktúpszpravleni méd.

Tó goszpozstvo szo nyim jáko dopádne. Radi bíli, da bi na vekvéke ógvúseno bíló nyúvo goszpozstvo. Záto etak právjio vesélicam:

„Dráge nase szesztrice! Ne glédajte tak csemerno na nász. Vě szmo pa mi vsí právi lúblěni brati“.

„Ví szte né nasi brati“, odgovorjio vesélice.

„Vě nasz pa poglednite! Táksé peróti, táksó glávó, táksi trobúh mámo i tak múvimo, kak vi.“

„Zopsztem je vase nányejmánnye. Ví szte né táksi, kaksí szmo mi. Vase múvanye mi ne razmímio.“

„Vě vasz pa mi zse navesimo tak múviti, kak mi múvimo!“

„Vase múvanye sze mi nigdár ne navesimo i szvoje múvanye vó ne premenímó zvasím. Né nase tlé, niti nasa dúsa ne zselé vász. Ví szte táksi manyácke, nescszé délati i radí bi dobro zsvéli. Velki trobúh máte, toga bi radí z nasim médom naklacslí. Vas velki trobúh vász tíra proti nam, né pa z szrcá pridócsa bratovna lúbéznosz.“

Vesélice szo sztrasno varjio, ali gda szo szamé med szebom szo nesztanoma tózsjo i britko jócséjo.

Eden szlavicek nyúvo tózsbo poszlúhsaví nyim etak právi:

„Né jócséte mále vesélice. Veséla nigdár nede zsršén. Príde zjima na szrnyóvje ali pa príde cslovek i ódszéné je.“

Vsze za lúsztvó.

Mi szmo né za goszpodo, Mi szmo za lúsztvó, za proszno délavno lúsztvó. Né trbé goszpode. Né trbé krv cécajócsé pa lúsztvó na níkoj szprávlájócsé goszpode. Csémi szta tú dvá szolgabíróva, pa trí píszácsje, pa dvanájszet notárosov? Hújsti vó zsnymi! Né je trbé. Nam né trbé goszpode.

Oh mi známo ka lúsztví trbé. Vsze szmo prineszli vednoj velkoj korblačsi.

Rikszum, rakszum, tapalakszum. Kólivrat korblačsa! No vídte eti máte: trí komiszáre, stíri szekretáre, pét csesztníkov i oszem píszácsov. Jelibár, ka szo lépi. Tě zse vózravnaťo vase glávě.

Ka vam falí? Lész, pa drva. Prav máte, tú je zima.

Rikszum, rakszum, tapalakszum. Kólivrat korblačsa! No vídte eti máte: logárszke csesztníke. Jelibár ka szo sznaznjs? Tě vam dozjoszékájo drévjé, csi do nébe scsé zrászti.

Ka vam trbé? Zemló. Rěszén tak je. Páver zemló potrebjúje.

Rikszum, rakszum, tapalakszum. Kólivrat korblačsa! No vídte, eti máte agrárno reformo, deszét, dvajszeti... pétdeszét goszpódov. Jelibár, ka szo szkrblívni? Tě vam zse szprávjio zemló, csi vecs né trí sztopájov dúgo i eden sztopáj súrko.

Ka vam falí? Rěszén, kúga jeszte med zsvínov.

Rikszum, rakszum, tapalakszum. Kólivrat korblačsa! No vídte, eti máte dvá zsvínozdravnika i pomocsníke. Jelibár ka szo debeli? Tě do zse szkrb méli, naj vogrszka kúga na vász prék ne vdári.

Ka vam trbé? Hízso scséte méti, gde te sze drszali. Rikszum, rakszum, tapalakszum. Kólivrat korblačsa! No vídte, eti máte „sztanovanszki urád“, trí goszpóde. Jelibár, ka szo túcsni. Tě do sze szkrbéli, naj mészta né nájdete v szvojoj hízi.

Ka vam falí? Szloboscšina. Prav máte, tó je náj prvo.

Rikszum, rakszum, tapalakszum. Kólivrat korblačsa! No vídte, eti máte „redarsztvo“, stíridvajszeti policájov, pa „oroszni posztáj“, deszét, dvajszeti... sztó zsandárov. Jelibár, ka szo krépi? Tě do zse szkrb méli za vaso, szloboscšino.

Esce szte né zadovolmi? Nika sze ne bojte. Korblačsa je esce né prázna, rikszum, rakszum, tapalakszum esce sze obrácsa i ide vó zsnýé, vsze ka lúsztví trbé: „gradbeni urád“, „davěni urád“, „okrajne davěna oblast“, „nadzorníkstvo“, „oběinski urád“, „financni urád“, „krallesko notarstvo“, „sodišče“, „poštni urád“, „posredovalnica“, „posloválnica“, „okrajne bolniske blagajnica“, „professorje“ i brez racsína „učitelje“ i „učiteljice“.

Oh mi ne spáramo, gda lúsztví kaj dobroga trbé szpraviti. Mi za lúsztvó vsze vcsinimo.

Ka gucsíte? Ka zdaj deszétkrát telko goszpode je tú, kak pod vogrszškim ládanyem? Gde je tá goszpoda? Sto szo té goszpóde? Vě pa vídte, ka szo né goszpóde, ka szo Krainci. Vě pa znáte, ka nísterni rávno szvoje imé nevě prav podpízšati. Kak bi té goszpóde bíli? Vě sze pa po kresmaj vlácsijo i sze zapojjio.

Ka právjíte? Ka sze na automobilaj vozijó? Vě pa po vasi vrazjisi grabaj némrejo péski hoditi, ka bi sze nyim fájje cipele raztgale.

Ka mmlate? Sto de tó vnógo velko placšilo tě goszpode placštvo? Nika sze ne bojte, tó zse zvěte. Tó do ednoga fillěra dobro zvěte.

Szpitávájócsémi.

Pitas me: právo szlověnszko píszanye ka potrebjúje? Moj ódgóvor je ete: Nika drúgo né, szamo zdravo szrcé i csízšti pogléd.

Csí té más, lehko píses, tvoje píszmo de právo szlověnszko. Csi ji némas, zopsztem sze teres, nigdár ne bos znó prav szlověnszki píszati.

Csízšta voda je csízšta voda, mótna voda je pa

mótna vodá. Csízto vodó leško zmótiť, ali z mótno vodé escse te Vszamogócsi ne naprávi csízto vodó. Szamo csízta voda otávi szrcé lűszta, zdaj tak, kak v preinócsoti i kak v prűsesztnosťti. Csízta voda vszĩg-dár k szebi glűna oszámte. Mótna voda pa beteg prű-neszė. Kĩ szo csízto vodó móťli, szo sze nĩgda farizeuske zváľi. Zdjaz sze naesi zovėjo.

Escse edno:

Ka z szrcá ide, k szrcé pride.

Netrplűvnomi.

Vi etak pisete: „Trno dobro znájo szlovenskĩ piszati, bár dabi Bóg dó, ka bi zse tó notrinapiszali: Szlávok kimennek“.

Nė trbė vcagati? Premiszlite szĩ, hizso razmetati je ľhko, hizso nazájazidati je zsmetno. Eden norľavi szláp nájkrėpsó hizso ľeško vószűne, ali doszta doszta dẻlavni rók trbė, dokese sze nóvi zĩd nazájzszprávi.

Nė trbė vcagati! Za ednim máľim sztopajom prĩde drűgi máľi sztopáj i z máľimi sztopájmi esľovek v Jeruzsálem ľeško prĩde. Doszta kapľov kamen vózvóťta i doszta vdárcov drėvo vószűne.

Nė trbė vcagati! Odprvim szo dobre glavė morejo szporazmĩti i dobre szrcė v jedinsztvo vktűpszklenoti. V nasi szrcáj zsvė sa oľtár i prĩde vrėmen, gda sze gorizazĩdą.

Nė trbė vcagati! Dobre szrcė sze morejo vktűpszklenoti dobre rokė sze morejo vktűpdjáti i dobre nogė naedno pót povrnoti. Vszákĩ more vcsiniti szvojo dűznszost z moskov volov i z trdim szrcem.

Vórvati trbė, vűpáti, mucsiti i nesztanoma dẻlati za edno zdaj nevidno domovino i za blájzseno prűsesztnosť.

Nemogócsė.

Prešėren je te nájvėksĩ szpėvník kraĩszkĩ Szľovėncov. V preinócsoj sztotini je zsvėv, malo prvle, kak nas Petófi. Isztĩszkĩ i právi esľovek je bio, pľemenito misľėcsė szrcė i globoko vidėsi pogľed je mėo.

Gda je piszati zácso, tė je prĩsla od prvĩm na szvėť velka jugoszlávską idea. Szkrĩvni politicsni vőnėsnĩ pa domácĩ vűtri szo go zazszĩgávali. Vrėle horvacske szrcė szo ideo popadnole i rẻdľe szo eden nóvi jezĩk za vsze na Balkáni i pri adriatickom mójri prebivájocsė Szľave.

Prĩšli szo k Prešėrenĩ i porácsali szo me, naj on tűdi na tom jezĩki pise.

— Nė, je pravo velki Prešėren. Tó je nemogócsė. Jasz mojemĩ národĩ po mojemĩ jezĩki písem.

Gűcsali szo me od velke illĩrsesĩne (tė sze tak zváľa jugoszlávcsĩna), kelko lűszta de ga posľűhľsalo.

— Nemogócsė, je pravo Prešėren. Sto doszta csė zgrabiti, malo zgrábĩ. Szpėvník je nė komėdiás, steri lűszto zapeláva. Szpėvník je drėvo, stereo korenėv v zemľe má.

Ponűľjali szo me csėszat pa velko plácso.

— Nemogócsė, je pravo Prešėren. Jasz szam nė fudas, steri tiszto nóto igra, stera sze me plácsa. Jasz szam szľavicek, tak popėvam, kak mi je Bóg dó popėvati.

Mĩ tűdi etak právimo Kraĩszkim politikusom:

— Nemogócsė! Mĩ szmo nė vase fude, na steraj te vi szvojo nóto igrali. Postűvajte recsi velkoga Prešėrena, nesecite bidĩ komėdiáske i ne zapelávajte lűszto. Ne zgráblajte doszta, ár nika ne zgrábite i escse tiszto zgűbĩte, ka v rokáj máte.

Károly král v Vogrszkom országi.

Márciusa 26-ga na Velkoszoboto je Károly král v Szombathely priso i pri Mikes pűspeki v pűspekovom gráđi je zėo szállás. Drűgi dẻn je goripoiszko Horthy Mikľos ravnitela v Bűdapesti i pogűcsávanye je drzso zsnym. Horthy Mikľos ravnitel jė tápokázó na politicsen polozsáj, steri zselė, naj on — kak náj prvle — z országa vőide. Károly král je iszti dẻn z Bűdapesta odpotűvo i nazáj je só v Szombathely.

Horthy ravnitel je ministere i prẻdnye politikuse vcesekrát na tanácskozásė vktűpóvzo, kĩ szo ravnitelą djánye za dobro szpoznali. V tė pogűcsávanyaj szo vószkázalo, ka szo prẻdnyĩ vogrskĩ politikusovje od potűvanya krála nika nė znali i ka szo krála na tó táksĩ ľűdjė prĩtrucali, kĩ szo nė právi prijátelje országa pa krála.

Národni gyűľes je Horthy ravnitelą dokoncsanye i djánye za dobro szpoznó.

Král sze je 5-toga aprĩlisa vőodpelo z országa. Z Szombathelya sze je po Zsenávci, po Fehringi, po Gráci nazájodpelo v Svájć.

Csehszki ország pa Jugoszlávĩa szta sza z bojnov prĩla proti Vogrszkomi országi. Grátz Gusztáv vőnėsnĩ ministere je na národnom gyűľiesĩ velki gűcs drzso, vsterem je med drűgim eto pravo:

„Koga csėv Vogrszki ország za krála mėti, tó szamo od v Vogrszkom országi prebivájocsėga lűsztva viszi. Nĩksĩ vőnėsnĩ ország nėma jussa v tó dűgoványe szo notrimėsatĩ. Nė sze escse nĩgda zgűđĩlo v historĩi esľovecsanszťva, ka bi sze szószedni országje z bojnov prĩľi, gda eden ország po szvojoj volĩ csėv zsvėťi. I tó tė szószedni országje z demokracĩesnimi zrokami podpėrajo. Ali pitam jasz: kaksą demokracĩa je tiszta, stera szvojo volo na drűge z bojnškov szĩlov csėv prĩtisznoti? Tó je nė demokracĩa nego nájľűjsĩ despotizmus i tiranizmus. Francuskĩ pa angluskĩ mőđri i velki politikusovje szo z historie poszvedocĩli, ka, gda sze táksė godĩ, tė z toga velka pogűľelnosť prĩde na esľovecsanszťvo. Jasz sze vűpam, ka Francuskĩ pa Angluskĩ ország nede dűgo trpo táksė zablűđenyje. Pravica i isztĩna je z nami, i z nami je kulturszko lűszťvo. Na tė podľagaj mi z vėksĩm vűpanyem ľeško glėdamo v prűsesztnosťt, kak oni, kĩ z prĩtiszkávanyem i z bojnškov szĩlov csėsje szvojo volo doprĩneszti“.

V tė zsmetni dnėvaj je Vogrszki ország pa esűdevrėđno sztáľnosť i trďnosť kázó. Tó szo velki hisztoriesni dnėvi bĩľi. Ne poznamo v historĩi tomĩ prĩľľhľnoga prĩpetja. Escse sze vėndar nĩgdar nė zgűđĩlo v historĩi, ka bi ország za doszta dűsne mőcsi mėo etak práviti kráľi: idi vő z országa, ár te v etom cajti ne potrebűjemo. I zgűđĩlo szo tó v nájvėksem jedinsztvi, brezĩ edne prĩtisztanėcsė rẻcsi.

Ali protivnicke Vogrszškoga országa szo pá pokázali nyűve zobė. Ka ruzsnoga i grđoga jeszta na szvėťi, pá szo vővľejali na tė szamoten národ. Pá sze csűťi daló esűdevrėđno igranye od velke demokracĩe. Ali pitam moremo: gde je vėksą demokracĩa, tam, gde precĩ za pűľsko popáđnejo, gda nẻđde vsze po vóľi oni ľűdov, kĩ ľádanye v rokáj drzsjio, ali pa tam, gde národ zdoszta dűsne mőcsi má etak práviti kráľi: nyáj tű tvoj trón, idi vő z országa ár je tvoje kralűvanye zdaj na kvár lűszťva?

Jeszto országje, gde sze vszĩgđár demokracĩa oznąnűje, ali záto po isztĩni nájľűjsė prĩtiszkávanye kralűje. Vogrszki ország je nė oznanűvo demokracĩo, nego je vsėno demokracĩo. Z právoga demokracĩesnoga misľėnya vőzhájájocsó táksó pẻđo je szpĩszo notri v historĩo, stereo nega pára na szvėťi.

Drêmanye.

PRVI SZÉN.

ON: Drága, lépa deklina, lúbi me!

ONA (*nika ne právi, szamo sze zdiháva*).

ON: Ti szi lépa, kak lépa rózscia, ti szi dobra, kak nebelszki angelje, ti szi csedna, ti szi vrla, ti szi szkrbna. Lúbi me!

ONA (*sze li zdiháva*).

ON: Nesces me lúbiti? Ti grda mrlina, ti vonyécsa krapinca, ti grintava rúzsna szvinya, ti tele, ti krava. Ne bos me lúbila?

ONA (*sze nadale li zdiháva*).

ON: No csákaj vé ti jazs zse pokázsem. Eto más edno za vúha. Ne bos me lúbila? No csákaj, té szmét-lave vlaszti té vöposzkúbém. Escse me izdag nesces lúbiti? Gde je moj bot? Pif, puf, tó más. Ne bos me lúbila?

ONA (*jócse pa sze li zdiháva*).

ON: Ka más, vsze ti krajzémem. Tvoj réklin je moj. Tvoj vacalék je moj. Gde más mosnyó? Etak ni, notri v mojo zsebko! Tvoj zláti prsrtanek, tvoje zláte ringlice, vidis vsze z zsebom zémem. Ne bos me lúbila?

ONA (*pesznico kázse*).ON: Ja tak? Nê te trbê. Z bógom! (*Odide*).

DRUGI SZÉN.

ON: Zakaj me nesces lúbiti?

ONA: Jasz drügoga lúbin.

ON: Toga szlókoga vonyécseka Miska? Toga tóvaj, betýára? Toga manyáka? Toga hüdobnyáka, ki sze cêli dén v krcsmé tepé?

ONA: On je nê szlóki, pa nê tóvaj, pa nê manyák. Ti szi szlóki, ti szi vonyécsi, ti krádnés i ti sze vszáki dén zapojis, ti grdi cotas.

ON: Vê csí jasz do nyega pridem, znamka nede vecs nigdár krúha jo. Nyegove bleke me vöszklácsim, nyegovo grdo csrno krv me vöpúsztim.

Miska (*z povitol glavóv, z górvzvéssenov rokóv plantavo príde*).ONA: Moj drági Miska (*z velkov radosztjov ga obiné*).

Miska: Elkotródsz, te rongyos!

ON: Tekintetes Goszpon Mihály úr! Naj mi nika ne zamérjjo. Naj csemerni ne bódejo. Vê szam jasz li záto príso k nyúvo lúblénoj, naj príliko mam od nyí gúcsati. Kak szo oní vrlí, kaksi velki vítész, szo oni, kaksi dober, szkrblivni cslovek, szo oní. I tak szam pravo goszpé, naj li verní osztánej, táksega mozska nega vecs na szvétí. Szlobodno mi pridti igrat na nyúvo gosztúvanye? (*Odide*).

GLÁSZI ZAMERIKÉ.

Steri je mocsnési? Pod tém titulusom písejo Dr. Stiegler S. Ernó od velke krivicsnoszti, sztera sze proti nasemi národí godí. Med drügim etak právjjo: „Na tiszto pítanye, sto de mocsnési, szamo eden odgóvor jeszte: *Pravica*. Pravica sze ycsászi dugo mídí, vszázsi csákati dá na szébe, ali zagvúšno ino vszigdár obláda“.

Amerikánszki Szlovenöv prszntya. „Szlobodna Rejcs“ v márc. 11-oga numeri ono prsnýó prineszê, stero szo amerikánszki Szlovenje poszlati vögrszkomi vónéhnyemi miniszteri. Glávni vorcanje té prsnýe szo eti. V prvi dvá zlócsa (osztály) sze déca naj szamo szlovenszki vesí. V trétjem zlócsi sze naj zacsné vögrszki jezik. Naj sze vnasoj szlovenszkoj krajíni

edna polgárszka sóla posztávi gori, v sterój sze vszáki diák szlovénszki pa vögrszki more vcsiti. V solé sze naj szamo táksi skolnicke pa tanárje posztávio, ki tak szlovénszki kak vögrszki dobro znájo. Proszjjo nadale pri birovíji pri ravnaníjo szlovenszko récs tak, ka sze vszáki Szloven v szlovénszkoj récsi more goriposzlúnníti. Cêlo szlovénszko krajíno na trí járese ceséjo rázatáli i za tó krajíno törvénszék proszjjo i trí követe. Proszjjo nadale naj sze dá szkrívna votomszka oblászt vszákomi v katájnszke léta notrisztóplemóni csloveki, Proszjjo nadale ednoga inzseléra za naso krajíno.

Nási amerikánszki brati mi naj nistero récs dopúsztjjo. Oni gvúšno nevéjo, ka zdaj v Vögrszkom országi nóve právde ládájo. Za péde volo goriprineszém: szkrívna votomszko oblászt májo nê szamo vszá moski od 20-toga léta, nego vsze zszénszke túdi. Nóve právde szo túdi vódné za solé. Túdi zmerkati morem, ka bi sze po sztároje právdi túdi lekho vesjjo národni jezik, ali lúsztvo je v doszta mésztaj (za péde volo prinasz) zseléto vögrszki jezik.

Edno neszmé nisce pozábíti: tó ka je fundamentum vszákoga országa zavúpáznosz lúsztva. Csi tó jeszte, té sze vszigdár nádejo poté, po steraj sze pravicsno zselénye lúsztva szpuni.

„Eden pravicsen král.“ Dr. Stiegler S. Ernó szo pod tém titulusom edno zményo (színdarab) napíszali v szlovénszkom jeziki. Po nasem znányi je tó tá nájprva zménya napíszana vnasem právom sztárom jeziki. Zménya sze je naprédávála v Bethlehemi 13-oga márciusi v velkom Opera House-i. Zményarje (színészek) szo szlovénszki pojbjé i deklíne bíli.

„Zvoná glász.“ V Bethlehemi od márciusa mó edne drüge szlovénszke novine zhájajo vö. Imé té novín je: „Zvoná Glász“. Tó szo vadlúványszke novina za evangélicsance. Dr. Stiegler S. Ernó szo redítel té novín.

Szlovénszko naprédénye i razvíjanye v Ameriki. Szlovénszko vcsenyé i szlovénszki jezik sze zácsa v Ameriki razvíjati. Nási Szlovenje szo od drügi národov példo zéli i zácsajo sze za szvojo naprédénye brigati. Tesko nyim ide, ár némajo píszmoznáncov. V Bethlehemi sztójjo na nájvíszí sztubaj. Májo dvé lépívi cêrkvi, vecs szlovénszki drúzstvov, eden veliki lépi szlovénszki dóm, i po etomtoga dvoje szlovénszke novine. Májo túdi szlovénszko sólo.

DOMÁCSI GLÁSZI.

Cszéztí v Szoboti. Dober „Prekmurec“, naj znás, keliko zvelicsítelov zdaj más, eti ti notripokázsemo vsze té vnóge „urade“, steri tebi blájszszetvo redíjo:

Davúni urad. Stírínájszet csesztínikov. Ti edni vóemcesejo, ti drügi pa notripobérajó porcio.

Orožni postáj. Tó je zsandárszki állomás. Keliko jí jeszte, szami nevéjo.

Gradbeni urad. Tó je csészta za zídanye i inzselérsztvo. Oszem csesztínikov. Prédnyí je eden goszpód, koga za „goszpon inzseléra“ mores zvati. Májo persze automobila i poszebnoga soffóra.

Civílni komissar. Dvajszeti jí more bidti. Persze automobile májo.

Stanovanszki urad. Té kvartél redíjo za nyúvo lúsztvo. Tebé z tvoje hízse vöpotocsíjo i Krájnce posztávjjo notri.

Nadzornikstvo. Tó je solszko inspektorsztvo.

Živínszki zdraavníke. Tó szo zsvínszki vrácsi. Té mores zvati, kszvojim sztárim „állatorvosom“ ne szmész ídít.

Agrarna reforma. Ka té csinyó, szami nevéjo. Jeszte ji vees, kak pétezőet. Gvúсно ka dobro zšivéjo i na automobilaž sze vozijo.

Obšinski urad. Tó szo táksi, dabi ritarje pa notárosje bilí. *Redarstva urad.* Tó je policáj. Jeszte ji pétdvajszeti. Kakso dúznsoszt májo, nème sze znati. Véndar kebžújejo, naj tráva ednáko raszté.

Finančni urad. Doszta ji jeszte, ár v Vendonii doszta finácov jeszte.

Krádeszko notárszto. Tó razmis, ka je.

Sodišče. Bivovia.

Poštni urad. Na posto májo szkrb. I dobro szkrb májo, ár edno pismo z Ljubljane 6—8 dnévov potrebúje, dokees je v roké dobis.

Posredovalnica. Tè nase décske i dékle v szlúzsbo szprávlajo na Krainszko.

Okrajna davčna oblast. Porcinszko inspektorszto:

Poszlovalnica ukrajne bolniske blažajne. Tè szo za betezсно lúszto eszi poszláni. Ka délajo, szami nevéjo.

Dáj dale. Solszka déca spila tó spilo: *dáj dale.* V zádnyoj sztolici szedécsi szpvédén pojeb brszne ali vdári pred nyim szedécséga i tak me právi: *dáj dale!* Brszanye i vdárci dale idejo po sóli i na vékse velko biťje posztáne. Tó je dobro v toj spilo, ka cslovek priliko má szvoj csemér vódati.

V Jugoslávii sze zdaj túdi spila tá spila. Szrbszki kormány brsza Krájnce, té pa, líki Petóhíva ovcvár na glavó szvojega szomára, zmoszen vdárec podelijo Prekmurji, Krájnci zobé skripajócs i pesznico sztiszkávajócs trpíjo Szrbszko szilo i v szvojen vézánom položájú — ka bi mogli drúgo vesíniti — vóvlelėjo szvoj csemér na nevéne „Prekmurce“. Szrbi szo csemerni, zakaj sze nescéjgo Krájnci podati szrbszkoimi ládányi, Krájnci szo pa csemerni, zakaj sze „Prekmurci“ nescéjgo podati nyúvómi ládányi. I tó tak ide nadale, tak ide od véksega, do ménsega.

Szaksi cslovek dobro zná, ka sze v „Prekmurji“ doszta nepravice godí, ka sze té vnógi „uradnicke“ né po pravici, nego po szvojoj poszebnój vói znásajgo, ali nika sze nème vesíniti. V toj sóli nega skolnika, ki bi pravico méo i ki bi réd drzso. Gde nega pravice, tam nega isztine. Gde nega isztine, tam nega vúpanya. Gde nyega vúpanya, tam vszákí cslovek na szvojo rokó déla. Szrbi ne vórjejo Krájncóm, Krájnci ne vórjejo Prekmurcom. Od Hrvátov, Bosnyákov, Vogrinov i Néncov rávnocs nescemse guicsati. Miniszter ne vórje „načelnikom“, „načelnik nevérije „uradnikom“, lúszto pa ne vórje nikómi né. Zató vszákí szamo szebi dober szítek isese i nika na drúgoga ne mára i dopúszti naj sze lúsztvóm godí, ka sze sté. Zató li dale ide brszanye, na dale sze delíjo vdárci, spila sze spila: *dáj dale.*

Nasi Vendí szo tak gorisztrazi, ka vszítini i v pravici vórjejo. Zató szo nisterni v szvojoj netúznsosztí tak miszlíli: „Ej, jaz dónok ne dopúsztim, ka bi sze z ménom nepravice godíle, só mo na tózsbo, só mo szvojo isztino iszkat“.

Nas dober Vend ide z szvojoj tózsbov k komiszári. Té ga dale posle k policáji. Té ga prékposzte k szandáram. Poslajgo od Ponciusa do Pilátusa. On ne zgúbi volo. Naszlédnye me dónok prékzéméjo instancio.

On zadovolen domó ide, ka je dónok nika vesínio proti velikoj nepravici, stera sze zsnym zgódlila. Mírovno i z vúpáznsztíjov csáka. Csáka eden célí mészec. Té edno pozványje dobí v Szoboto. Tam sze me na znánye dá, ka je instancía né dobra ár je v „prekmurcsiní“ napiszána. Té „jezik je né dopúszceni, toga nisese ne razmi. Instancía sze more v píszmém jeziki napiszáti.

Nas cslovek ne zgúbi vólo, prékide kednomy fiskálisi i dá instancio znóvics napiszáti. Notri go dá. Té nega zadoszta stemplinov na nyéGori na keli stempline. Té níkse drúge

píszme more szprávití, szvedocsanszto, krszten líszti i. r. n. Szprávi je.

Gda sze zse níka vees nème proti nyemi napravítí, tózsba sze prékzème. Pred komiszára pride i notri sze lícsí v papérzsko ladico i tú osztáne, dokees sze na gnoj vó ne lícsí.

Tak ide tá spila: *dáj dale.* I sla de tak dugó, dokees skolnik ne pride z botom ali dokees szí pojbjje vkúp ne pogúcsíjjo, ka toj préklétoj spíli kóncet vrzsejo.

Két végrendelet. Jellemző eset történt legutóbb a mura-szombati bíróság előtt. Goricsánecsek voltak hűidevze, hogy előlük elhunyt apjuk végrendeletét felolvassák. A vend nyelvű végrendeletet a bíró felolvassa és felszólítja az érdekelteket, hogy tegyék meg észrevételeiket.

Az egyik meg is szólal és ezt mondja:

„Ez a végrendelet nem jó, mert hiányzik belőle valami“.

A bíró forgatja a papírost és kijelenti, hogy jól van meg szerkesztve, nem hiányzik belőle semmi.

A felszóláló megnézi a végrendeletet és így szól:

„Nem is ebben van ez benne, ami hiányzik, hanem a másikban“.

„Hogyan, kéri a bíró, hát van még egy végrendelet?“

„Igen“, mondja a mi emberünk, „van egy magyar végrendelet is“.

„Hát miért csinált a megboldogult magyar végrendeletet is?“ kéri a bíró.

„Hát azért, mert mi lesz akkor, ha a magyarok visszajönnek?“ mondja a mi emberünk.

A bíró ételen dühbe gurult, embereinket össze-vissza szída és kikergette.

Polgári jogszolgáltatás. A szerbek a Bánságban és a Bácskában meghagyták a régi magyar polgári jogot. Vagyis a jogszolgáltatás most is ugyanazon törvények szerint történik, mint Magyarországon. Ugyanígy van a Horvátországhoz csatolt Muraközben. A horvátok is meghagyták a régi magyar törvényeket. Sőt a románok is meghagyták Erdélyben — legalább névlegesen — a magyar törvények uralmát. Csak a szegény vend vidéknek kellett e téren is — miként annyi más esetben — a legrövidebbet húznia. Nálunk behozták az osztrák törvénykönyvet, mert hiszen a szlovéncsek ezt használták és ezt ismerik. Azt hirdetik továbbá, hogy ez a világ legtekélyesebb törvénykönyve, mert ez a régi római törvénykönyvnek a mása. Az ilyen kijelentések azonban csak a tudatlanok megtevesztésére valók, mert hiszen tudott dolog, hogy a világ valamennyi keresztény államának törvényei a római jog alapján készütek és az osztrák átdolgozás éppen nem a legkiválóbb.

Fa- és vasiga. Örökítsük meg ezt a történetet. Mezőváron már régebben gyűlés volt, amelyen a szónok a vendek felszabadulásáról beszélt.

„Most ti is szabadok vagytok“, úgymond. „Levettük nyakotokról a magyar igát.“

„Legyen úgy“, mondja az egyik helybeli gazda. „Hanem a magyar iga csak faiga volt, hanem ti vasigát tettetek a nyakunkra.“

Vörvanye v gorisztanényi Vogrszkoga orszaga. Pod tém titulúsom je znóvics prebúdjeni Prekmurski Glasnik eden artikulo prinészo. Píszár sze tak vóváda, ka je on „Prekmurec“, „prekmurski páver“, ali stó szamo eden red presté, preci vídi, ka je tó pá táksa jálnoszt, tákse nanyé-jemáje, ár vszáká récs káze, ka sze té artikulo v ednoj zagrizanoj krajnszkoj glavé skúho. Goszpódje, tak stímáte, ka vász mi ne vídimo? Csi szmo gli naivsška déca, zató známo, kak sze rédi friganca.

Naprédáva té artikulus, ka vórvanye v gorisztaněny Vogr-zskoga országa od Mikola Sándora zhája vó. Gospódje, rězen tak mislíte? Jasz dobro znam, ka je ně tak. Mikola Sándor je szamo edna věcsica, stero vóter giba. On ne děla vótra, nego vóter giba nyega. Odkec pride té vóter? Tó vam túta, jak pověm: v szrcá lúsziva. Ví tó ne razmitě, ár szte nigdár ně mēli domovine. Ausztria je ně bila vasa domovina. Ví szte vszgdár odúřili Ausztrio. Ali prinasz je tó nacsí bílo. Vogrszki ország je od jezero lét mó nasa domovina bila. Mí szmo mēli domovino, i lúbili szmo go, ně kak ví. Ali tó je ně nasa fal-linga nego vasa. Ví szte lehko povrgli Ausztrio, tak kak cslovek szvoj sztári zvosceni gvant dojvrzse, ali mí tó nēmerno csiníti, ár nam je Vogrszki ország ně gvant steri nad našim tēlom campla, nego mí szmo edna kotruga toga zsvivota.

Artikulus naprédáva velke tózsbe proti vogrszkoj oblászti. Tó szo tiszti dobro poznani lázsi, z sterimi szo Krájiní szami szébe i szvēt vkaniti stēli. Tak právi, ka je te nájmněsi ceseznik tak krěso na lúszivo, kak na psza i ka je v kancelájaj páver csakati mogo. Tózsi sze ka je ceseznikě mīřiti trbēlo. Jasz nevēm, esi je tó tak bílo ali ně, nase lúszivo lehko obszódí, esi je zdaj posteněsi szvēt ali pa ně; tó dobro znam, ka jugoszlávské novine pevces doszta písejo od neszmerne korrupcie, stere v Jugoszlávii láda, ka tū brezi „baksisa“ cslovek nika nēmer napraviti. Gospódje, jeli pa ne csetěte vase novine? Ali pa tak stimate nasemi lúszviti szakso norijo lehko notridáte?

Tózsi sze, ka je szirmák pod vogrszkim ládanyem zmetno zsvivo. Gospódje, jeli szte pitali ednoga szirmáka, esi zdaj lezše zsvivé? Vszáki tak právi, ka je v nasoj krajini esese nigdár ně bila táksa nevóla, kak v preminócsjoj zímí. I esi szrcē máte za szirmáke, zakaj szte nyim prepovédal na zsvivoto idti na Vogrszko?

Tózsi sze na vogrszke fiskálise, ár szo vecs sztrokov racúnalno, líki je dopúcseseno bílo. Nevēm esi je tak bílo ali ně, nase lúszivo naj szamo obszódí, esi szo jugoszlávski fiskáliske bógsi ali ně.

Tózsi sze, ka je vogrszka rěcs velka zádev bila. Gospódje, ví szami ne vóřjete vtoj tózsi ár ví dobro znáte, ka véksi tál nasega lúsziva zná vogrszki i vasi zsandárje, fináncje, policáje, vasi učitelje i učiteljice od hize do hize hodijo i lúszviti tak práviyo, naj ne guesi vogrszki ár vogrszko rěcs ně trbē. V Ljubljano szte túdi vceskrát táksē, glászti poszlali, ka „Prekmurci“ nescesejo szvojo vogrszko rěcs povrzsti. Ali tó je gvšivno, ka v nasoj krajini nega pėtdeszēt táksi cslovekov, ki bi vas piszmeni jezík razmili.

Tózsi sze nadale, ka szo Vógrí szlověnszke novine ně dopúsztili vózhájati. Tó je velki laz! Gospódje, jeli szte pozábili, ka szo Kleklyve Novine szlobodno vózhájale, tēm vecs: v púspekovoj stamparii szo szte stampale. Bár bi ně tak bílo, tē bi nász gláva ně bořlěla.

Kelko tózsbov, řelko lázsov. Sztókrát szmo je csúili, dōnek sze vszgdár znóvics zacsnejo. Tó je verki, steri szvoje nóte igra, dokacs sze ne pokvari.

Ali záto nika nóvoga túdi zná. Tak píse, ka je v Vogrszkom orszáji szamo eden deszēti tál lúsziva „magyarszko“. Zsé szmo doszta norije csúili od Vogrszkoga országa, ali tó szmo esese nigdár ně csúili. Piszár naj vóřje, ka je tó tak. Naj vóřje túdi, ka je konec Vogrszkoga országa. Mí sze nēmo borili zsynim. Kēm vékso norijo mislzijo i vóřjejo oni, tēm bógsē de nam.

Zsaloszno imē. Murska Straža píse, ka je prof. Mikola Sándor zsalosztnoga imēna. Li teliko scsēm pitati, komi je zsaloszno tó imē? Vogrszkim Szlověnom? Miszlím, ka ně. Vogrinom? Miszlím ka túdi ně. Krájinškim Szlověncem (ali

Szlověncem, kak je v Belgrádi zovějo)? Miszlím, ka tó lúszivo rávnoes nevē, esi je Mikola Sándor na szvēti. Komi je tē zsalosztno? Li onim more zsalosztno biđti, ki neszta-noma lazsaajo, lúszvito zapelávajo. Onim, ki szloboscsino obecsávajo, robszto dájō. bógsztyo obecsávajo, szirmasztyo szpráviyo. Onim, ki szlězněce obecsávajo, gotovo szlězněco pa na nikoj szpráviyo. Onim, ki od kulture sepecsaajo i nevějo ka je kultura. Onim, ki tó grozno goridájnye májo, ka eden jezero lét sztar národ pozřjējo. Tēm je zsalosztno tó imē. Tē sze naj li szúszsijo, naj nyim li szkuze tecsějo. Tē zadoszta zrókov májo do szmrťi sze szúszsiti i szkuzati.

V ednoj drúgōj numeri pa tó píse Murska Straža, ja sze intelligetnomi csloveki szlědoec obrácsa, gda csetē, ka Mikola píse. Bravo! Prav je! Tomi szam jasz trno rad, naj sze vas szlědoec li obrácsa. Naj sze zburka, trno doszta jezste v nyēm.

POLITICSNI GLÁSZI.

V szvėtovnoj politiki izdag sztoji trōje velko pitanye: ka bó z Ruszuskim országom, plácsa Němski ország na nyega vō navrzseno bojnszko dácsō ali ně i kakso politiko de rédo Harding? Tak sze vídi, da bi sze od offenzive bolsevikov vecs ně trbēlo bořati. Angluskij ország je vtrstvinszko zvézo sztōpo z bolseviki. Ali záto niscse nika nevē, ka bó z Ruszuskim országom. Nika sze pripravla, ár jugoszlávské novine doszta písejo proti tomi, ka bi francuskij generáliske jugoszláve proti Ruszuskim bratom gnali.

Němski ország nescese plácsati prvi tál bojnszke dácsē, Francuzi sze mocsno prťijo proti nyemi, Hamburg pa Ruhrszko krajino obszetsi csesějo i cēli Němski ország v blokád csesějo dťati.

Tak sze vídi, ka Knox szenátor zná, ka cscē Amerika On etak právi. Bojnszki nászťaj z Němskim országom more hěnyřati. Amerika nescese Zvézo národov i nescese versailleszko pogodbo, ár szo gránice v Szřėdnyoj Europi tak napravlene, ka nóvo bojno prineszějo. Záto Amerika z Němskim országom i z ovimi országomi poszeben mēr more napraviti.

Tak sze vídi, da bi konec bio Zvézi národov i versailleszkoj pogodbi. Francuski pa Angluskij ország szta sze vúpala, ka nyima Ameriko odpúszti bojnszki dúg, ali z toga nika nede.

Ka je antanta politika v Szřėdnyoj Europi, cslovek nēmer viditi. Tak sze vídi, da bi Francuzi Polszki ország, Rumánio pa Vogrszki ország vedno zvézo stēli vkúpszpravití proti Němskomi orszáji.

Harding prezident je k kongreszusi oznanūvanye poszlo, v sterom etak právi: „V Národnoj Zvézi, stera z szilov cscē ládati, Amerika nēma mészta. Tó je ednako vōpovédano, naj vszáki dobro zarazmi. Ali záto sze mí vúpamo, ka edno drúgo, zvézo národov vkúpszpravimo, stera po isztini iscse mēr“. Harding nadale vōpově, ka Amerika v poszeben mēr sztōpi z prvěsimi protivnicki, ali na nika sze doj ne zvézse.

Anglia velko nevólo má z szvojimi dēlavcami. Tri milion lúsziva jezste brezi děla. Aprílisa prvoga szo vogelja bojarce (vecs kak 1 milion dēlavcov) vszťrájk sztōpili. Vecs boje szo pod vodó vtónili. V Manchesteri je na ednom dněvi v deszēt mészťaj velki ožen pószto. Král je Lloyd George-a za diktátora dťō. Vszí matřžbo z vólzšubo pozváni, táksi je nászťaj, da bi bojna bila.

V Němskom orszáji szo komunizsti v doszta mészťaj revolucio napravili, stere szo dvá kedna drzsale. Ali kormány je vszepovszéd obládo.

Márciusa 20-oga je biló votumdávanje v Gornjoj Szilézii koma sesé szlisiti k Némskomi ali pa k Pólszkomi országi. 61%-ov votumov je na Némski ország szpadno.

Némska caszarca je v Hollandii mrla. Domó szo go odpelali i v Potsdami szo go pokopali. Céli ország go zsalúvo.

V Taljanszkom országi szo kommunisztí tüdi revolúcie napravili. Bombe szo lúcsali i fabrike szo zazsigali.

V Csehszkom országi je tüdi biló mense zburkanye. V parlamentí szociáldemokrátí ládajo (zató gucusi Benes vszigdár od demokrácie) ali té szo né szocialisztí, pa né demokráti, nego nájhújsi nacionalisztí. Nisese drúgi néma pravice szamo csehi. Kraj szo zéli várasko autonomio i né csehszke solé szo dojzáprii.

Rumánia velko politicsno bojno má. Ellenzék je vösztópo z parlamenta, vszákédn szamo eden ellenzékí követ ide vorszacsko bizso, tam protestéra proti kormányi i té vöide.

Od Vogrszkoga országa je Nitti prvési taljanszki prédní miniszter v II Secolo imenüvani novinaj etak piszo. Vögrí szo bili Taljanszzkoga országa nájbatrúvnési protivnicke. Politika je tak prineszla, ka szo sze Vögrí proti Taljánom mogli vojúvati, pa szta téva dva národa dosztraktr v jedínszvti bilá za szlobócsino. Ali zató zjad níkoga nega v Taljanszkom országi, kí bi Vogrine za protivnicke zéo. Vöggj nazájpridejo k szvojoi historicsnoj dúzsnoztí i mí nyúvi prijátelje bódemo. Gda je esese odúrvájanye né préksúmiilo po Europi i med kulturszkim národom je né vövdárila beszócsna nevocsésénosztí je Vogrszki národ tipicsen hósi národ bio. Hós, steri sze za postenyá volo vojúvo i za postenyá volo szpadno, zjad doszta hiénov má proti szebi, kí nemógóese zseléjo od nyega. Nede dugo, ka de céla Europa jókala na nyénim groznim zabójdénym i vidla de ka nega drúgoga réšenya, kak nazájfídi k pravici.

Lord Sydenham je v angluskom parlamentí etak gúcsó. Znam ka mappa Europe né mre tak osztánóti, kak je. Vogrszki ország je v 1919-tom léti od márciusa 21-oga do augusztusa pod ednim nigdár né esútím terrorom bio. Gda szo sze Vögrí od té cslovece divjácsine oszlobodili, céla Europa i céla Amerika sze napunila z glászi od béloga terrora. Tó szo Vogrszkoga országa protivnicke dáli rászúrjávati z velkimi pénezami. Nasi angulski delávci szo sze tüdi notrizmésali vtó. Zató je Vogrszki ország brezi prijátelov osztano. Csi bi Ruszuzski pávri tüdi tak vcsinili, kak vogrszki, dnes dén bi té ország tüdi oszlobodjeni bio. Nas Gorton je piszo, ka bi sze niti eden národ né znó na teliko nazájdrzati, kak Vögrí. Ednomi intenzívno patrioticsnomi i na vizsiki kulturszki sztabaj sztojé-csemi národí nisese né mre krajzétí pravico proti versailles-szkoj pogódbi sze krepíti.

Prorokúvanye financnoga minisztera Hegedüsa je rúsen dobro biló. Vogrszki pénezje szo sze na teliko pobógsali, ka zjad dvakrát teliko valájo, líki pred ednim mészecom.

V kraljevini Szrbov, Hrvátov i Szlovénov szo Pasicsa kormány znóvics ponajvo. Dvá mohamedána szta sztópila vkormány Dr. Spaho i Karamehmedovics. Növi napréracsún na 1920/21. léto 8 milliárd dinárov prinoszi, dvakrát tak velka suma, líki v preminócsém léti.

On dén, gda je Károlyi kralj v Vogrszki ország prisó, szo v Szlovénii i v Hrvacszkom országi táksi glászi bili rászúrjeni, ka szo na Vüzemszko Nedélo Hrvacszi ország i Szlovenia odlócsi od Szrbie. Katania sze na tó povszéd pripravlala.

„Szlovenec“ márciusa 30-oga píse, ka bi Pasics rad szvojo

indasnyo politiko dokoncsó: szrbszko hegemonio, potom Veliko Szrbio.

„Jugoslavija“ v vüzemszkoj numeri píse, ka szo Taljánje verni zaveznicke i drági prijátelje Szrbov, ali szmrtni protivnicke Hrvátov i Szlovénovc.

„Jugoslávía“ píse márc. 25-oga, ka národ na teliko potre-búje mér, ka bi vszáki poszeben sztopáj drzsávo v nájhújsó pogúbélnoszt vrgo. Dobro vsztávo. zselémo, né pa francuske generalíse.

Murska Straža píse: pravica je szamo spila v rokáj poszebni sztrank, cesztnicke szo pa szamo bábi na saktáblí, stere politikusovje tiszczajo eszi pa tá. Lúsztvo doszta gucusi od velke korupcie. Vó z mocsvara, dokecs je csasz.

POGLÉD.

Jugoslávcsína. Nasemi lúsztvi sze zjad vszigdár jugoslávcsína porácsa, ali lúsztvo níka nevé, ka tá récs zname-núje. Kí szo Jugosláví? Véndár Szrbi? Nè, oni szo né Jugosláví i nigdár szo né bili, vszigdár szo sze Szrbi zvalí i méli szo szvoj poszeben zsiték i szvojo poszebno kulturo.

Véndár Hrvátí? Nè, oni szo tüdi né Jugosláví. Nyúv jezik i nyúva kultura velko historio má. Vnyúvom píszmé-nom jeziki sze doszta rázlocsní jezikov vkúpvéjlálo. Ali oni szo sze nigdár né za Jugoslávce szpoznali, i zjad sze tüdi ne szpoznajo za tiszte. Oni Hrvátje csésajo osztánóti.

Véndár kraínszki Szlovéní? Nè, oni szo tüdi né Jugosláví. Nyúv velki szpévník *Prešeren* je príliko méo nyúv jezik na teliko pribúzúti k hrvacskome jeziki, na kelko je mógóese biló, ali on je né vcsino tó, nego ga na telko odlócsó od hrvacskoga jezika, na kelko ga mogo.

Gde je té tá velka jugoslávcsína? V Szlovéniji je nega, na Hrvacsokom, pa v Szrbiji tüdi né. Té drzsáve szvoj poszeben jezik, szvoje poszebne návade, szvoj poszeben zsiték májo.

Szlovenci. Kraínsci nász zató csésajo pozsréti, ár sze m tüdi za „Szlovene“ dámo zvati. Tak právjó, oní szo Szlovenecí, mí szmo Szlovenje, po táksém szmo eden národ.

Té zrok je nicezeszen. Nicezeszen je zató, ár dosztáféle, Szlovénovc jeszta na szvétí. Prebívci Szlavonije szo sze v prvém cajtí tüdi za „Szlovenec“ zvalí, nyúv ország je pa bio „Szlovenszki ország“ ali „Szlovenszko kralésztvó“ i vsez knige, stere szo sze v tom országi v 16-toj pa v 17-toj sztótni stampale, szo v „szlovenszkom jeziki“ napiszane. Ali té jezik je né tiszti bio stero ga mí gúcsimo, i tiszti tüdi né, stero ga Kraínsci gucusijo. Vszé té trjé jezicke szo poszebni, rázlocsní jezicke.

Indri tüdi jeszto Szlovenci. Nasi ruszoszki zgrábljenci szo glász prineszli, ka lúsztvo v szrédnym táli Ruszoszkoga országa tak právi, ka szlovenszki jezik gucusi. Dobro známo tüdi, ka Tóti tak právjó, oní szo Szlovácké.

Vszé té jezicke vrodiní sztojjo, ali dónok je vszáki szploj poszeben i rázlocsen jezik.

Odgovoren reditel: **MIKOLA SÁNDOR.**

Reditélsztvo ino vódványe:

Budapest, VI., Nagy János-u. 7.

Céna naprérplácsanya za Vogrszki ország 40 koron na léto.

Naprérplácsanye tüdi gorivécme

Wellisch Bela knigovezár v-Szentgotthárdi.

HORNÝANSZKY VIKTORA STAMPARUJA, BUDAPEST.